Цана асобнага нумару 15 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 90 (141). Вільня, Серада 7 Сьнежня 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Вострабрамская 8—1.
(Wilno, ul. Ostrobramska 8—1):

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Распараджэньне аб выбарах у Сойм і Сэнат.

5-га сьнежня ў „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej“ абвешчана наступнае распараджэньне: „На аснове арт. 13 выбарчага расьпісаньня ў Сойм, заключанага ў законе 28 ліпня 1922 г. (Dz. U. Rz. № 66, poz. 590), а так-жа арт. 9 выбарчага расьпісаньня ў Сэнат, заключанага ў законе 28 ліпня 1922 г. (Dz. U. Rz. № 66, poz. 591) вызначаю выбары ў Сойм і Сэнат. Галасаваньне ў Сойм адбудзецца 4 сакавіка 1928 г., а ў Сэнат 11 сакавіка 1928 г. Выбарчыя чыннасьці павінны быць выкананы ў тэрмінах, адзначаных у выбарчым календары, далучаным да гэтага распараджэньня“.

Прэзыдэнт Рэспублікі (—) **Масьціцкі.**
Прэм'ер Рады Міністраў (—) **Пілсудскі.**
Мін. Ун. Спраў (—) **Славой-Складкоўскі.**
Міністар Справядлівасьці (—) **Мэйштовіч.**

Выбарчы календар

абвешчаны ў „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Nr. 107“ 5 сьнежня 1927 г.

13 сьнежаня. 8 найбольшых пасольскіх клюбаў прадстаўляе Гэнэральнаму Выбарчаму Камісару 8 сяброў дзяржаўнае выбарчае камісіі і гэтульські-ж заступнікаў.

15 сьнежаня. Гэнэральны Выбарчы Камісар на прапанову старшыні адпаведнага апэляцыйнага суду назначае павадыроў акружных выбарчых камісіяў (Ваявода, Камісар Ураду) назначае па 1 сябру акружных выб. камісіяў.

Адміністрацыйныя ўлады I інстанцыі абвяшчаюць ува ўсіх валасьцях падзел іх на выбарчыя абводы, з вызначэньнем выбарчых памешканьняў і кватэры абвадовае выбарчае камісіі. Аб павышшым адначасна гэтая самая ўлада паведамляе павадыра (старшыню) Акружное Выбарчае Камісіі і Галоўны Статыстычны Урад. Гэнэральны Выбарчы Камісар абвяшчае ў „Monitorze Polskim“ склад асобаў і ўрадавае памешканьне дзяржаўнае выбарчае камісіі, такжа мейсца, час, спосаб і апошні тэрмін падаваньня дзяржаўных сьпіскаў кандыдатаў.

17 сьнежаня. Гэнэральны Выбарчы Камісар абвяшчае ў ваяводзкім „Dzienniku Urzędowym“ назначэньне павадыроў (старшыні) акружных выбарчых камісіяў, іх заступнікаў (Ваявода, Камісар Ураду) абвяшчае назначэньне сябраў акружных выбарчых камісіяў, праз вызначэньне.

Меставыя рады, сабраньні адносных валасьцей, выбіраюць сябраў акружной выбарчай камісіі.

19 сьнежаня. Павадыр Акружной Выбарчай Камісіі абвяшчае асабісты склад Камісіі ў ваяводзкім „Dzienniku Urzędowym“. Акружная Выбарчая Камісія абвяшчае ўва ўсіх валасьцёх дзень выбараў, гадзіны галасаваньня, лік паслоў, каторыя маюць быць выбранымі з акругі і час, спосаб і апошні тэрмін падаваньня кандыдатаў і дэкляряцыяў аб прылучэньні акружных сьпіскаў да дзяржаўнага сьпіску, а так-жа аб асабістым складзе і ўрадавым памешканьні.

20 сьнежаня. Валасная Рада і сабраньне солтысаў, ці Камісар Ураду, ці павятовы аддзел назначае ці выбірае 3 сяброў абвадовай выбарчай камісіі і гэтульські-ж іх заступнікаў.

25 сьнежаня. Начальнік валасьцяў (прэзыдэнты, бурмістры, войты, кіраўнікі дамініяльных абшараў) робяць для кожнае меншасьці сьпісак выбаршчыкаў у 3 экзэмплярах.

Павадыр Акружной Выбарчай Камісіі паведамляе начальніка валасьці і падае аб гэтым да публічнага ведама.

27 сьнежаня. Начальнік валасьці перасылае 3 экзэмпляры сьпіску выбаршчыкаў павадыру Абвадовай Выбарчай Камісіі.

1 студзеня. Абвадовая Выбарчая Камісія перасылае 1 экзэмпляр сьпіску выбаршчыкаў Акружной Выбарчай Камісіі.

2 студзеня. Абвадовая Выбарчая камісія выстаўляе сьпіскі выбаршчыкаў для публічнага агляду.

15 студзеня. Апошні дзень выстаўленьня сьпіскаў выбаршчыкаў для перагляду.

16 студзеня. Апошні тэрмін падаваньня рэклямацыяў у Абвадовую Выбарчую Камісію проціў неўпісаньня каго-колечы ў сьпісак, ці якое-небудзь незаконнае запісі.

22 студзеня. Апошні тэрмін падаваньня спрацыву рэклямацыяў проціў вычырківаньня са сьпіскаў.

24 студзеня. Падаваньне дзяржаўных сьпіскаў кандыдатаў.

27 студзеня. Абвадовыя Выбарчыя Камісіі перасылаюць Акружной Выбарчай Камісіі 2 экзэмпляры сьпіскаў выбаршчыкаў.

30 студзеня. Абвадовыя Выбарчыя Камісіі прымаюць спрацівы проціў вычырківаньня са сьпіску выбаршчыкаў і дабаваўчна перасылаюць іх у Акружную Выбарчую Камісію.

1 лютага. Кандыдаты з дзяржаўных сьпіскаў падаюць Павадыру Дзяржаўнай Выбарчай Камісіі дэклярацыі аб сваей згодзе на пасольскі мандат.

3 лютага. Гэнэральная Выбарчая Камісія абвяшчае ў „Monitorze Polskim“ дзяржаўныя сьпіскі кандыдатаў і падаваньне акружных сьпіскаў кандыдатаў.

5 лютага. Акружныя Выбарчыя Камісіі перасылаюць абвадовым выбарчым камісіям 2 экзэмпляры акачальна зацьверджаных сьпіскаў выбаршчыкаў, адначасна 3 экзэмпляры перасылаюць да Начальнікаў валасьцяў.

9 лютага. Павадыры Абвадовых Выбарчых Камісіяў выстаўляюць акачальна зацьверджаны сьпісак выбаршчыкаў для публічнага агляду.

11 лютага. Кандыдаты з акружных сьпіскаў падаюць Павадыром Акружных Выбарчых Камісіяў дэклярацыю аб сваей згодзе кандыдаваньня. Паўнамоцнікі акружных сьпіскаў кандыдатаў падаюць Павадыру Акружной Выбарчай Камісіі дэклярацыю аб прылучэньні акружнога сьпіску да сьпіску дзяржаўнага.

13 лютага. Апошні дзень выстаўленьня сьпіскаў для публічнага агляду акачальна зацьверджанага сьпіску выбаршчыкаў.

21 лютага. Акружныя Выбарчыя Камісіі дастаўляюць Абвадовым Выбарчым Камісіям афішы са сьпіскамі кандыдатаў у мэтах публікацыі.

4 сакавіка, галасаваньне ў Сойм.

7 сакавіка. Паседжаньне Акружной Выбарчай Камісіі для ўстанаўленьня вынікаў выбараў ў Сойм.

11 сакавіка, галасаваньне ў Сэнат.

14 сакавіка. Паседжаньне Аружной Выбарчай Камісіі для ўстанаўленьня вынікаў выбару ў Сэнат.

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ.

XII.

На іншым месяцы мы падаём маленькую справаздачу аб працы падгатаваўчай камісіі па разаруржэньні. Другім разам, калі акачальна закончыцца праца тэй камісіі пастараемся даць для нашых чытачоў падрабязны агляд, а сёньня маем на думцы зазнаёміць з ваеннаю падгатоўкаю некаторых дзяржаваў і аб тых страшэнных і жахлівых выніках, якія можа даць наступная магчымая вайна.

Перадусім варта зьвярнуць агульную ўвагу на тое, што дзяржавы ўсяго сьвету (выключаючы толькі Данію, якая скасавала сваю армію), на ваенныя выдаткі трацяць з кожных 100 сваіх манэтных адзінак 40 на ваенную справу. Напрыклад Польшча, дык з кожных сто злотых, якія траціць на выдаткі па ўтрыманьні дзяржавы нешта бяз малага 40 зл. выдае на ўтрыманьне сваей арміі, на ўваружэньне і наагул на падгатоўку да вайны. На сьвеце цяпер, як ніколі, запанаваў лёзунг, што, калі хочаш спакою, дык гатуйся да вайны. І гэтага трымаюцца ўсе дзяржавы, будуючы новыя марскія караблі, паветраныя самалёты, стальныя цягнікі, самаходы, рознага калібру гарматы, бомбы, кулямёты, удушлівыя газы і наагул усякую іншую ваенную зброю і амуніцыю. Але-ж мала гэтага! Усе дзяржавы апрацоўваюць гэтакія спосабы вайны, паводле якіх у часе вайны да ваеннае справы павінна быць прыцягнена ўсё жыхарства дзяржавы. Кожны грамадзянін дзяржавы павінен аддаць на вайну ўсе свае сілы і сродкі без ніякага вынятку. Найболей адзначыліся ў гэтым дзьве дзяржавы—Францыя і Савецкі Саюз (Расея).

Паводле ваенна-мабілізацыйнага пляну ўва Францыі ніхто не астаецца бяз дзела ў часе вайны. Той хто здольны, дык пойдзе пад ружжо і будзе біцца на фронце. Хто да гэтага не падходзіць, яму найдзецца іншае месца. Ён павінен будзе працаваць у тыле і вытвараць сродкі для фронту. Ад гэтага ня ўхіляюцца і жанчыны, якія, калі гэта патрэбна будзе, будуць мабілізаваны для ваенных работаў.

Фабрыкі, заводы і наагул прамысловасьць падпарадкуецца тады ваеннай уладзе і будзе вытвараць тое, што ўлада загадае. Прамысловец ня можа зрабіць гэтак, як яму хочацца. Дык і ня дзіва, што проці гэтага буйныя французкія прамыслоўцы запратэставалі.

У гэтым характэрна тое, што калі закон вымагае ахвяры ад агульнае масы жыхарства, дык буржуазія і капіталістыя гэтакі закон падтрымоўваюць, але-ж як толькі патрэбуецца што-колечы ад іх, дык тагды яны становяцца на дыбы і бароняць свае інтарэсы, забываючы нават і айчыну, якую яны заўсёды готовы бараніць чужымі чубамі.

Акрамя гэтага і яшчэ варта ўвагі тое, што паводле францускага ваеннага закону, усе вучоныя людзі, прафэсары, пісьменьнікі і г. д. таксама будуць мабілізаваныя для ваеннага дзеяньня. Яны павінны будуць чытаць лекцыі, пісаць і наагул у парадку арганізацыі павінны будуць падтрымоўваць у масах ваенны дух і патрыятызм. Гэта таксама будзе тварыцца

пад камандаю ваеннае ўлады. Але-ж проці гэтага запратэставала частка вольнадумных вучоных. Ім гэтакі закон вельмі не прыемны, бо ёсьць такія вучоныя, якія наагул выступаюць проці вайны, як проці чалавеказабойства. Паводле-ж францускага закону ня гледзячы на ніякае вольнадумства, кожны павінен даказваць неабходнасьць і патрэбу вайны. Вось гэтак выглядае справа ўва Францыі.

У Савецкім Саюзе (Расея) дык справы падгатоўкі да вайны пайшлі яшчэ шырэй... Там праектуецца такі плян, паводле якога цяпер ужо павінна шыкавацца да вайны ўсё жыхарства. Савецкія ваенныя кіраўнікі апрацоўваюць такі праект, паводле якога кожны грамадзянін савецкае дзяржавы павінен у сваім паўсёднеўным жыцьці насіць адзежу ваенные формы і калёру. Паводле гэтага праекту, савецкае жыхарства павінна мець вазы гэтакай канструкцыі, якая прыдатна будзе для арміі і наагул, ужо цяпер, савецкі чалавек павінен мець усё тое, што патрэбна для вайны, з такім рахункам, што калі толькі трэба будзе ісьці на вайну, дык каб зьвіцца ўва ўсім ваенным. Згодна савецкага ваеннага праекту, самае жыхарства павінна зьяўляцца проста такі ваенным магазынам. Калі чаго ўладзе запатрэбуецца, дык яна павінна атрымаць гэта ад народу. Праўда, што гэтакі праект ня будзе абавязваць грамадзянства. Ён будзе праводзіцца ў жыцьцё толькі прапагандаю. Так сказаць савецкая ўлада будзе даказваць патрэбу гэтага, а савецкае грамадзянства павінна будзе зразумець і дабравольна карыстацца з такіх рэчаў, якія патрэбныя для ваенных мэтаў. А дзеля гэтага ясна адно, што дабравольна ніхто ня будзе рабіць гэтак, як хоча ўлада... Так што праект асуджаны або на прымусовае зьдзейсьненьне, або на фікцыю...

Як відаць з усяго таго, што пісана вышэй, дык тая вайна, якая будзе, дык будзе ня тэй вайною, ў якой бралі ўдзел арміі. Тут будзе ваяваць усё жыхарства аднэй, з жыхарствам другой дзяржавы. Галоўнымі сродкамі ваеннае расправы паміж людзьмі будуць удушлівыя газы і наагул тэхнічныя прылады. Гатуецца вялікая колькасьць гарматаў, самалётаў і т. д.

Гарматы будуць страляць гранатамі, а самалёты кідаць бомбы вялікай руйнуючай сілы з удушлівымі газамі. Дык тое, што ня будзе разбурана, спалена ці забіта, будзе задушана. Гарматы гатуюцца ў такой колькасьці, што павінны абсалютна засыпаць фронтавы абшар гранатамі, а самалёты будуць лётаць цэлымі роямі і сыпаць як дажджом, бомбамі.

Нядаўна ангельскія ваенныя манэўры паказалі, што ў працягу некалькіх гадзінаў, можна аканчальна зруйнаваць ангельскую сталіцу Лёндан, які мае нешта каля 8 мільёнаў жыхарства.

Ясна, што на супроць гэтакай руйнуючай сіле гатуецца і абарона. Так, што ў выніку ўсяго, на вайну трэба многа розных прыладаў. А калі возьмем пад увагу тое, што кожная ваенная прылада страчаная на вайне каштуе многа грошай, ды што яе дзейнасьць мала таго, што губіць сябе, але-ж яшчэ і робіць руіны, дык увесь жах вайны стане перад вачыма. Напрыклад бомба, яна дорага абходзіцца, але-ж калі разарвецца, дык мала таго, што сваю вартасьць развее па ветру, ды яшчэ наробіць руіны. Вось чаму, паміма таго, што вайна адбярэ многа мільёнаў чалавечых найздальнейшых адзінак, яна раскідае па сьвеце эканамічны дабрабыт грамадзянства. Пасьля такой вайны паўстануць голад і розныя іншыя беды.

Усе людзі разумеюць страшныя вынікі вайны. Разумеюць і быццам стараюцца ўхіліцца ад вайны. Аднак-жа ніхто ня знойдзе такога сродку, якім бы мог разагнаць крывавую мару. Увесь час у паветры пахне порахам.

Там дзе праяўляецца якая-колечы магчымасьць, дык людзі ня маюць у сабе сілы ўзяцца энэргічна і запраўды рэальна за ўратаваньне чалавецтва ад чалавекабойства. Аб гэтым будзе гутарка іншым разам.

Зыркі.

З жыцьця Польшчы.

Пастанова зьезду „Крэсавага Зьвёнзку Земян“.

У Варшаве 26 лістападу закончыўся зьезд прадстаўнікоў „Крэсавага Зьвёнзку Земян“, каторы пастанавіў прыняць удзел у наступных выбарах у Сойм і Сэнат. Гэтыя „земяне“—самыя вялікія абшарнікі Польшчы і самыя заядлыя абаронцы разьвіцьця польскасьці на „Крэсах“. У вышэйшых іх „земянскіх“ установах існуюць між іншым вось якія прозьвішчы: граф Юндзіл, князь Сапега, князь Сьвятаполк-Чэцьвярцінскі, граф Тышкевіч, граф Красінскі, сыньёр Ванькович і др.

Цікава толькі, хто іх выбярэ, хто за іх будзе галасаваць!?...

Пашырэньне „польскае культуры“.

Нядоўна закончылася сэсія дзяржаўнае сьпіртавое рады. На гэтай сэсіі між іншым запраектавана ў працягу 1928—30 гадоў адчыніць новых 110 гарэлачных заводаў. У праекце прадугледжана 80 заводаў адчыніць ува ўсходніх ваяводзтвах (чытай у Заходняй Беларусі і Украіне), 4—у заходніх, 6—у паўдзённых і 20—у цэнтральных ваяводзтвах (чытай у самай польскай Польшчы).

Яскравы паказьнік, як і якая культура пашыраецца ў Польшчы.

„Кулямётызацыя“ паліцыі.

Галоўнае паліцэйскае кіраўніцтва ў Варшаве ў некаторых акругох увяло ручныя кулямёты для паліцыі. Кулямёты гэтыя называюць „амэрыканскімі“, вельмі лёгкія і выгадныя.

Цяпер, дык ужо пэўна ў Польшчы будзе „сьвяты спакой“.

Што дзеецца ў сьвеце?

Нарады „падгатаваўчае камісіі“.

30 лістападу ў Жэнэве распачаліся нарады IV сэсіі прыгатаваўчае камісіі да канфэрэнцыі па разбраеньню. У гэтай нарадзе бярэ ўдзел і прадстаўнік РССР Літвінаў, каторы дэлегаваны Радамі на канфэрэнцыю Лігі Нацыяў. Старшынёю прыгатаваўчай камісіі ёсьць Людон. Пры адкрыцьці нарады Людон сказаў прамову, у каторай падчыркнуў, што галоўнаю задачаю падгатаваўчае камісіі ёсьць стварэньне арбітражнага камітэту бясьпечнасьці і прывітаў тыя дзяржавы, каторыя першы раз бяруць удзел у працы падгатаваўчае камісіі, г. ё. РССР, Канаду і Кубу. Пасьля Людона меў прамову дэлегат РССР Літвінаў, каторы заявіў, што сучасны капіталізм ёсьць самаю галоўнаю прычынаю цяперашніх аграмадных ваараўжэньняў. Радавы ўрад прапануе зьністожыць усе вайсковыя сілы, вайсковы матэр'ял і амуніцыю, адмяніць вайсковае абучэньне, зьністажэньня крэпасьцяў і вайсковы бюджэт. Літвінаў заявіў, што радавая дэлегацыя ўпаўнамоцнена далучыцца да дагавору, каторы зьдзейсьніў-бы гэтую прапанову і, на аснове каторага, усе вайсковыя матар'ялы былі-б зьністожаны ў працягу аднаго году. Калі-б аказалася, што дасягнуць гэтага нельга зараз, то трэба прадоўжыць тэрмін да 4 гадоў. У канчатку Літвінаў прасіў якнайхутчэй апрацаваць плян усеагульнага разаружэньня на аснове радавых прапановаў і склікаць міжнародную канфэрэнцыю па разаружэньню не пазьней сакавіка 1928 году.

Стыхійная катастрофа ў Альжыры.

На мінулым тыдні каля места Мостачак, у Альжыры (Афрыка), рака разарвала тунэль, а ўзбураныя воды рынуліся на рыпак места. Дамы, стаяўшыя на дарозе цякучай вады, разваліліся і зьнікалі. У працягу нейкай гадзіны перастала існаваць 60 дамоў. На мейсцы, дзе сталі дамы відненца толькі ямы да 20 мэтраў глыбіні. Вада, дасягнуўшы часьці места, дзе былі лёгкія дамы тубыльцаў, зусім панасіла іх. У эўрапэйскай часьці места налічваюць 250 чалавечых ахвяраў, а паміж тубыльцаў чалавечых ахвяраў налічваецца дзьве тысячы. Шкоды, прычыненыя разьлівам ракі, зьлічваюць на 500 тысячаў франкаў.

Англія і Нямеччына зьбліжаюцца.

Паміж Англіяй і Нямеччынай 2 сьнежня ў Лёндане падпісаны дагавор, па катораму ад 1 студзеня 1928 году касуюцца пашпартовыя візы як для нямецкіх грамадзян, прыежджаючых у Англію, так і для ангельскіх грамадзян, прыежджаючых у Нямеччыну.

Як відаць, Англія і Нямеччына паступова зьбліжаюцца з сабою.

Дык кожны, хто ўмее чытаць, спяшайся выпісаць сваю газэту „Сялянскую Ніву“.

ЯКУБ КОЛАС. 21)

Сымон Музыка.

Поэма.

(Працяг).

А ў касьцеле звоны звоняць,
Гукі жудасныя роняць,—
Позна правіцца імша:
Нагла зьніклая душа
Грэх зьнявагі, уцісьненьня,
Што ад роду ўжо і ў род
Гнуў людзкія пакаленьні,
Крыўдзіў зьнішчаны народ,
Замаліць цяпер жадае—
Ноч гатова агарнуць,
Невядомы лёс чакае
Жджэ яе нязнаны пуць.
І яшчэ страшней у замку,
Бы з адвечных тут муроў
Паспадалі часаў клямкі,
Каб папомсьціцца за кроў...
— Час нам, час у пуцявішча,
Жджэ на возеры чаўнок...
Неспакойна неба блішча—
Навальніца йдзе, сынок.
Рэжа човен водаў лона,
Сьлед-палёт тае стралы,
Сьлізгаціць чаўнок шалёна,
Гоняць два яго вяслы.
Далей замак з кожным разам,
Бліснь маланка—ён, бы зьмей,
Страшным выплыве выразам
Ды ў мрок спусьціцца чарней,
Нібы грозіць і сярдуе
На сваіх няверных слуг...
Човен дном пясок шаруе.
Цішыня і мрок вакруг.
Дзед з Сымонам пад вярбою
Селі буру пераждаць.
Жах маланка! а за ёю
Біць пярун пачаў, страляць.
— Дзед, глядзі: унь вежа зьбіта!
Вач, агні як абвілі!
— Эгэ-ж, хлопча: не забыта
Тая праўда на зямлі.

III

Не, ня ведаў ніхто, скуль паўстала яна,
Гэта думка нябёс і зямлі.
Эх, убралі-ж яе сьветлы май і вясна—
З злотаблескаў хмурынку спрялі!
Пазірала яна, зачароўвала ўсіх
Шоўкарунными пасмамі кос;
Радасьць, моцны прываб адбываліся ў іх,
І шчасьлівым здаваўся іх лёс.
Ляжала вакол без канца-берагоў
Гэта даль, задуменьня пячаць.
Хмарка хоча паплысьць па бязьмежжы сьвятоў,
Каб жыцьця свайго радасьць пазнаць,
Бо для шчасьця свайго і для ўцехі зямлі
Была выткана сонцам яна,
І да думкі такой усе згодна прышлі:
Неба высь і зямлі нізіна.
Але вецер падзьмуў, падняліся віхры
Там, дзе вечны здаваўся спакой,
Здрыганулася высь, узыгралі віры
Гэтай багны надземнай пустой.
І халодны віхор, бурагон-сухавей
Гэту хмарку-красуню чапіў,
Лятуценьне яе, радасьць сьветлых надзей,
Паламаў, пакрышыў і пабіў.

— Ой, як ночанька ясьнютка!
У ноч гэту грэх і спаць.
Як прыгожа, як сьвятлютка
Шыбы ў месячку блішчаць!
Хоць прысяду на пасьцелі,
Пасяджу каля акна...
Сьпяць усе, як-бы памлелі,
Толькі я ня сплю адна—
Ганна коўдру адхіляе,
Штось на плечы накідае
І садзіцца на пасьцель.
За акном агнямі зьяе
І іскрыцца сьнегу бель.
Стануць вербы, бы зьмярцьвеўшы,
Тчэ мароз ім свой узор,
Бы кахае іх, адзеўшы
Чараўны на іх убор.
У іх косах месяц зьзяе,
Зоры сінія гараць...
І княгіня, хоць якая
Так ня зможа шчагаляць...
Эх, мароз, эх, дзед жартлівы!
Ты—аматар і штукар
Расьпісаць на шыбах дзівы,
Гожства поўныя і чар.
Халады, уюга сьвішча,
Хаты ў сьнезе аж да стрэх,
У тых комінах—ігрышча:
Плач надрывісты і сьмех.
Лес, да ніткі абадраны,
Як за подаці мужык,
Замест лісьця ў бель убраны,
Іней тчэ яму башлык.
І палёў зьмярцьвелі гоні,
Сьнег, бы посьцілка, ляжыць,
Пуста, гола,—і вароне
Трудна корму дзе спажыць.
А мароз і не шманае,
Як-бы ён тут і ня лыс,
І на вокны накідае
Свой малюнак-рукапіс.
І маляр ніякі ў сьвеце
Паспрачацца з ім ня можа:
Хто напіша так прыгожа
Аб тым ясным, сьветлым леце?
Тут свабодны ўзьлёт малюнкаў,
Тут шырокі сьветазор;
Тут і пальмы ўсіх гатункаў
І каралі ясных зор,
І дарожка тканкі тонкай,
Ручаінкі беражок,
Тут бяжыць у дзьве старонкі
Зорна-роўны ланцужок;
Тут цукровыя чароты,
Лісьце буйнае дубоў,
Сьпелых ніваў пазалота,
Сноп нажатых каласоў;
Тут пляцёнкі-завітушкі,
Стрэлы гонкія, шчыт, лук,
Тут і пер'е райскай птушкі,
І ўсялякіх многа штук.
А як сонца блеск агністы
Гляне з ухода ў вакно,—
Загуляе жар іскрысты,
Шугне полымем яно.
Зьзяе шыбка, як ірдзіцца,
Грае-чырвань-пераліў,
І стварае столькі дзіў,
Што ня можаш надзівіцца.
У ноч месяц той чароўна
Ткань марозу серабрыць,
Мілай казкі гожа-роўна
Тчэ-пляце за ніцьцю ніць.
Ганна ў думках пазірае
У халоднае акно.
Ноч далёка расьцілае
Сьнягоў белых палатно.
Ціха, мёртва і тужліва,
Толькі лускае мароз,
Толькі зрэдка баязьліва,

НАВІНЫ.

— **Беларуская лекцыя.** У нядзелю 11-га сьнежня г. г. ў памешканьні Беларускага Студэнскага Саюзу (вул. сьв. Ганны 2) а 6 гадз. увечары адбудзецца лекцыя гр. А. Зянюка на тэму: „Асадніцтва ў Беларусі“. Пасьля лекцыі дыскусіі.

— **Беларускі спэктакль.** У той-жа вечар (11.XII.27.) у залі Віленскай Беларускай Гімназіі (Вострабрамская № 9) адбудзецца беларускі спэктакль, ладжаны Беларускім Студэнскім Саюзам. На праграму зложыцца: „На вёсцы“—Фр. Аляхновіча і „Мядзьведзь“—Чэхава. Пачатак а 9 гадз. ўвечары пунктуальна.

— **Добры пачатак.** Баранавіцкі соймік прыняў пастанову, якою асыгнаваў крэдыты на заснаваньне пры кожнай гміне бібліятэк-чытальняў з газэтамі і кніжкамі беларускімі і польскімі, а такжа курсы ў кожнай гміне для дарослых у беларускай мове, хаця інспэктар школьны і супраціўляўся, даказываючы, што няма беларускіх падручнікаў.

Дык беларускія выдавецтвы павінны шыкавацца да працы, бо за Баранавіцкім паветам пойдуць і іншыя, а тады запатрэбаваньне на кніжкі і падручнікі будзе вялікае.

У добры час!

— **Арышты камуністых.** Польскія газэты пішуць, што ў Маладэчыне, па распараджэньню ўладаў, арыштавана 9 сяброў камітэту камуністычнае партыі Заходняе Беларусі. Быццам, галоўным дзеячам гэтага камітэту быў нейкі Чарнякоў Грыгор, прысланы з партыйнае школы з Масквы. З прыведзеных газэтамі прозьвішчаў відаць, што арыштаваныя амаль ня ўсе—Беларусы, дык ня дзіва, што гэта „камуністыя“.

У Ваўкавыскім павеце паліцыя арыштавала аж цэлую „камуністычную ячэйку“ ў складзе 8 Жыдоў. Галоўным дзеячам гэтае ячэйкі, быццам, быў жыхар места Ваўкавыска—Хаім Корнгольд.

— **Асуд „камуністых“.** 1 сьнежня ў Навградку закончыўся суд над 19 Беларусамі, абвінавачанымі з арт. 102 К. К. Асуджана 11 чалавек, з якіх адзін на 6 гадоў і адзін на 4 гады цяжкага вастрогу, рэшта—на 3 гады і меней папраўчага дому.

Асуджаныя паходзяць з Навградзкага і Стаўпецкага паветаў.

— **„Адкрыцьцё“ манархістаў.** Віленскія манархісты засталіся вельмі здаволенымі ад роспуску Сойму і Сэнату, але забілі трывогу перад наступаючымі новымі выбарамі. Ідэал іх—чысты царызм.

У № 276 сваей газэты „Słowo“ між іншым пішуць: „...Урад праз увядзеньне выбарчае суталакі і ўваскрашэньня новага Сойму **аслабляе** і руйнуе ўласную дагэтуляшнюю працу... Лічым, што распісаньне новых выбараў—вялікая памылка ўраду“...

Гістэрычны фэст.

У нядзелю 27 мінулага лістападу польскія партыі „Страніцтва Хлопске“, „Вызваленьне“ і „Саюз Дробных Гаспадароў“ наладзілі ў Вільні зьезд. Сябрамі гэтых партыяў зьяўляюцца вайсковыя асаднікі, польскія каляністыя, частка спалянізаванае тутэйшае шляхты.

Сабраў сваіх прыхільнікаў і вядомы беламалінавы Паляк, (які ўдаецца беларусафілам—прыхільнікам да Беларусаў), рэдактар польскае газэты ў беларускай мове Ф. Умястоўскі. Як ведама п. Умястоўскі на выданьне газэты атрымоўвае грошы ад польскага ўраду. А маючы грошы, ён вольна ці нявольна, прыцягнуў гэтым некалькі галодных беларускіх студэнтаў і на правінцыі некалькі карэспандэнтаў. Наагул гэтакім парадкам стварылася такая кампанія, якую можна ўтрымаць на атрымоўваныя ад казны грошы.

І вось гэтакая „слаўная“ кампанія, вайсковых асаднікаў, польскіх каляністых, шляхцюкоў ды беларускіх казённых людзей на чале з падшыванцам Умястоўскім рашыла аб'яднацца ў адну партыю. Назвалася гэтая партыя „Краёвым Страніцтвам Людовым Літоўска-Беларускіх Земляў“.

Мусіць дзеля таго, што вядомы на віленскім грунце дэмакрат В. Абрамовіч пацалаваўся з Умястоўскім, дык і назвалі яны дзень 27 лістападу гістарычным. Аднак-жа праўдзівей будзе, калі назавём той дзень гістэрычным, для некаторых асобаў нават польскай фікцыі.

Новая польская партыя адразу бухнула са сваіх „гарматаў“ па Беларускім Сялянскім Саюзе і яго кіраўнікох, так сказаць, адразу паказала дзеля чаго яна стварылася. Паказала, што стварылася яна для таго, каб змагацца з Беларусамі і ўсё тое, што беларускае тапіць у польскім моры.

На гэты зьезд папала некалькі беларускіх сялян, якія ясна запратэставалі проці мабілізацыі польскіх сілаў на патапленьне беларускасьці. Гэтых „бунтаўшчыкоў“ паліцыя выкінула з тэй салі дзе адбывалася паседжаньне.

Усім дэлегатам зьезду казна давала білеты на праезд са зніжкаю на 60%.

Дзе кіруючая жалезная рука.

Чытачом „Сялянскае Нівы“, ужо ведама аб тым, як дзякуючы чорнай працы нейкіх цёмных асобаў паўстаў канфлікт паміж Беларускім Народным Тэатрам і Пастаўскім старостам. Праўда, гэты „канфлікт“ не пакінуў па сабе болей „паважных“ наступстваў, аднак-жа выявіў такія рыскі, якія зьяўляюцца вартымі агульнае ўвагі. Перадусім „канфлікт“ паказвае на тое, што, калі польская адміністрацыя не праяўляе адкрытага, дык тасуе штучны спосаб змаганьня з усім тым, што ёсьць беларускае.

Некаму з прыватнае ці казённае дэфэнзывы прышло ў голаву палічыць слова „панскую“ за „польскую“ і на аснове гэтага выклікаць тэрор адносна Беларускага Народнага Тэатру. Калі-б гэтакі данос распачаўся не ў тэатры, дзе былі прысутнымі сотні сьведкаў, дык магчыма, што дэфэнзыва стэрарызавала-б працаўнікоў тэатру, але-ж тут, дык нічога не парадзіш... Аставіўшы неяк бяз тэрору артыстаў, пастаўскае староства „стэрарызавала“ тэатральную п'есу „Паўлінку“ з „Заручынамі Паўлінкі“. Пасьля „канфлікту“ пастаўскае староства забараніла іграць тую п'есу. І вось тут, дык і характэрна!... Характэрна тое, што п'еса „Паўлінка“ і „Заручыны Паўлінкі“ цэнзураваны ў міністэрстве... Міністэрства дазволіла на публічнае прадстаўленьне, а пастаўскі стараста—не. Дык паўстае пытаньне: Хто кіруе польскаю дзяржаваю? Ці варшаўскае міністэрства, ці пастаўская „дэфэнзыва“, якая стварыла „канфлікт“ і ўневажняе дазволы найвышэйшае ўлады?

Пісьмо ў Рэдакцыю.

Паважаны Грамадзянін Рэдактар!

Не адмоўце зьмясьціць у паважанай газэце „Сял. Ніва“ наступнае:

У № 2 газэціны „Праца“ было зьмешчана пісьмо ў рэдакцыю падпісанае псэўдонімам „Стоік“ у справе канфэрэнцыі Беларускага Сялянскага Саюзу ў Браславі. У тым пісьме, мы ніжэй падпісаныя, прыймаўшыя ўдзел на канфэрэнцыі, бачым вельмі многа брахні і недарэчнасьці. Як відаць са зьместу пісьма, дык „Стоік“ слабы ў арытмэтыцы, бо напісаў, што на канфэрэнцыі Беларускага Сялянскага Саюзу ў Браславі было прысутных „каля 20-ці чалавек“. Значыцца і да 20-ці ня ўмее лічыць. „Стоік“ у дадатку яшчэ, здаецца, і глухі, калі ня чуў вокляскаў на чэсьць пасла Ярэміча па яго прамове і прачытаньні рэзалюцыяў, каторыя і былі прыняты канфэрэнцыяй. Ані п. Ярэміч, ані прысутныя на канфэрэнцыі, прачытаўшы пісьмо „Стоіка“ не пачырванелі, бо ў нас акрамя чырвонага па бакох ёсьць даволі белага. Сам-жа „Стоік“, прачытаўшы нашае пісьмо, хоць ёсьць даволі „чырвоны“, аднак-жа павінен пачырванець яшчэ больш за тое, што не ўдалося гладка збрахаць. У канцы канцоў мы, прыймаўшыя ўдзел на канфэрэнцыі аканчальна пераканаліся, што „Наша Праўда“, „Наша Праца“ і іх насьледніца „Праца“ нічога больш ня зьмяшчае на сваіх шпальтах, як толькі розныя брахні, лаянкі, дый такія недарэчныя пісьмы, як „Стоіка“.

Далей сьледуе 8 подпісаў.

Друкарскія памылкі.

У № 89 „Сялянскае Нівы“ ў загалоўнай лічбе абмылкова надрукавана „3 лістападу“, а трэба „3 сьнежня“.

У аглядзе „Вокам па сьвеце“ — першая шпальта, трэці радок зьнізу, надрукавана „разоў горшае“, а трэба „разоў лепшае“.

Бы па твары колькі сьлёз,
Іней скінецца з галіны
Зачараванай вярбы.
„Дзе ён, мілы, мой ядыны?
Дзе бяздомнік мой любы?
Дзе ён ходзіць, лёс шукае
Паднявольнік-галубок?
Кут-прытулачак ці мае?
Ёсьць ці не яму хлябок?
Хоць прыходзіла-б вясенька
Ды павеяла цяплом:
Пад жывым ея крылом
Жыці болей весяленька;
Хоць-бы лецейка любое
Надыходзіла хутчэй:
Доля-жыцьце хоць ліхое
Летам чуецца лягчэй...
Эх, мароз, мароз траскучы!
Шклечкі краскамі ты ўбраў,
Толькі-ж холад твой пякучы
Краскі ў полі ўсе пабраў.
Тчэш красёнцы ты прыўдала;
Лёд—аснова і вуток,
Сьнег—і цэўкі і сукала,
Іней-зоры—твой чаўнок.
Для чаго-ж у зімні холад
Ты красёнцы лета тчэш
І пад свой халодны молат
Сэрца жар мой ты кладзеш?
Месяц, ты блінок ясьненькі!
Ходзіш ты ў далёкі край!
Дзе-ж музыка маладзенькі?
Хоць ты вестачку падай!“
— Ганна, што табе ня сьпіцца?
Час за поўнач, а яна.
Села там і не лажыцца,
Як прышыта да акна!—
Маці Ганну аклікае,
Прымушае дочку спаць
І чагось сама ўздыхае,
А чаго? Аднэй ёй знаць.

З таго часу, як музыка
Тут убогі пабываў,
Зьмена з Ганнаю вяліка,
Бы яе прычараваў.
Ганна стала больш маўклівa;
Зойдзе ў сад, сядзіць адна,
Штось там думае яна;
Проста матку брала дзіва—
Гэта зьмена так відна.
Паскупела і на словы,
Ні яе тут распытаць,
Ні пачуць яе тут мовы,—
Ну, дзяўчыны не пазнаць!
А надыйдзе ёй мінута,
Зараз песьню завяла,
І душа ёй разамкнута,
Бы дзень майскі, весяла.
Ды дзіўная ўсё-ж дзяўчына:
Песьні складвае сама,
А да песень—малайчына,—
Ну, ёй роўных тут няма.
Ці ўрадзілася такою,
Ці яе тут уракл
І часінаю ліхою
Насланое навялі?
Ці пара яе такая,
Час дзявочае вясны?
Матка думае-гадае,
І нішто не памагае—
Ні знахар, ні шаптуны.
Час прашоў—паспакайнела,
А спаткала яго—зноў
Штось у сэрцы зарунела:
Не астыла тая кроў.
Так за днямі йшлі дзянёчкі,
Распускаўся сад, лясы,
Зацьвіталі і вяночкі
Тэй дзявочае красы.
Ганна—красачка дзяўчынка:
Рост у меру, тонкі стан,—
Пазайздросьціць ёй былінка,

Што аздобіла курган.
Вочы Ганьніны—дзьве зоркі,
Броўкі—выгібы крыла,
Грудкі—дзьве блізьніцы-горкі,
Як сад, Ганна расьцьвіла.
Ды часамі задуменьне
Ценем зьляжа ёй на твар.
Сэрца ведае тамленьне,
Сэрца знае слодыч мар.
Надыходзіць тройчы лета;
Жджэ яго, ды жджэ дарма:
Няўжо-ж тая песьня сьпета,
І ёй водгульля няма?
„І чаму ён—вось пытаньне,—
Ганна думала ня раз,—
І ў апошні той наш час,
У той мілы час спатканьня,
Не схацеў зайсьці да нас?“
Нейкі жаль бярэ дзяўчыну,
Сэрца смуціцца яе—
Тры вясны з пары тае!
Не: напэўна ёсьць прычына.
Абяцаўся-ж ён так шчыра,
Як той родны, як той брат...
Паляцела пташка ў вырай,
Пташка вернецца назад.
Жывяць зноў яе надзеі,
Думкі сьветлыя ўстаюць,
Зноў у сэрцы сонцавеі
Ёй красёнцы шчасьця ткуць.
І так любы думкі тыя,
Што гутораць ёй аб ім!..
Чары-мары веснавыя,
Іскры сэрца залатыя!
Вы зьнікаеце, як дым.
Ды каму агнём ружовым
Не сьвяцілі вы ў жыцьці?
Хто ня верыў вашым словам
У шчасьцівым забыцьці?
Жне Ганчуся ў полі жыта,
Сонца цешыцца з яе;

Конік гожа-самавіта
Песьню ёй сваю пяе.
Ганна-ж песьню засьпявае,—
Яе слухае лясок,
Тую песьню пераймае
І той звонкі галасок.
А як пройдзе дождж шумлівы,
Сець працягне па зямлі,
Загрыміць раўчук бурлівы,
Стануць лужынкі ў ральлі.
Ідзе жнейка праз гаёчак,
Спыніць лужынка яе.
„Ты пацешся з сваіх вочак,
Глянь на брованькі свае“.
І прыпыніцца дзяўчынка,
Каб адбіцца ў люстры тым,
Дзе глядзіцца і ялінка
Верхам пышным і густым.
Дно тэй люстры чорна-чорна,
Як растопленая смоль;
Там блакіт нябёс надгорны,
Бы ў глыб кінутая столь.
Ганна схіліцца над лужай,
Косы зьвесяцца з пляча;
Там садовай сьвежай ружай
Адбіваецца дзяўча.
Усьмех шчасьця, здаваленьня,—
Ганна цешыцца сабой.
„Ты прыгожа на зьдзіўленьне“,
Люстра тое кажа ёй,
І па нейкай тут прычыне,
Нібы ўсплыўшы з глыбіні,
Сон успомніўшы дзяўчыне,
Сон забыты, сон дзіўны.

(Далей будзе.)

Весткі з Краю.

Чым закончыўся фэст у Жодзішках.

(Жодзішкі, Вялейскага пав.).

16 лістападу ў Жодзішках адбыўся фэст Жодзішкай Маці Божай. На фэсьце было шмат ксяндзоў з суседніх парахвіяў. У часе казаньня зьявіўся ксёндз Кударэўскі з Данюшава і стаў чытаць эвангелію. Выслухаўшы эвангелію, народ пачаў расходзіцца, ня хочучы слухаць польскага казаньня-навукі.

Тады кс. Дроніч, прабегшы праз касьцёл, пазамыкаў дзьверы ў касьцеле, а на пасьпеўшых выйсьці з касьцёлу людзей пачаў цкавацца... Вярнуўшыся ў касьцёл кс. Дроніч зьвярнуўся да астаўшыхся людзей якіх проста замкнуў у касьцеле, з просьбаю, і некалькі разоў паўтарыў: „Bądźcie chrześcijanami, bądźcie chrześcijanami“. Тутака аж сьмешна стала, казаў-бы ўжо проста: „будзьце палякамі“,“ дык можа якая-кольвек старушка-бабка і паслухала-б...

Бачачы, што людзі мнуцца, стаяць сумна кс. Дроніч сказаў, што калі каму будзе млосна дык можа выйсьці праз закрыстыю. Ня ўсьпеў адсапціся кс. Дроніч пасьля гэтых слоў, як увесь народ валам паплыў праз закрыстыю. Вось тут і ясна стала, што людзям зрабілася млосна ад тэй крыўды, якую зрабіў кс. Дроніч усім прысутным у касьцеле.

Цікава, што думаў кс. Дроніч, як народ ішоў таўпою каля аўтара і ня ўсьпеваў наʻт і калена сагнуць перад адкрытым Сакрамантам і аддаць чэсьць Богу... Думаю, што кс. Дроніч ня быў сьляпы ў гэты час і бачыў Божую зьневагу, якую ён выклікаў сваёю злоснаю работаю.

Жодзішны.

Няўдачнае „паляваньне“ „Вызваленьня“.

(З Браслаўшчыны).

Хто-ж ня ведае, што такое ёсьць польская партыя „Вызваленьне“? Кажды беларус ведае, што гэная партыя, па першае—ёсьць польскаю, а па другое, што ў праграме сваей пробуе гаварыць быццам і добра (але толькі не для беларуса), а робіць зусім іначай.

У 1922 годзе уся Браслаўшчына латвэверна паддалася ў апеку „вызваленцам“. Бо што для бедняка найлепшым ёсьць на сьвеце? Калі не зямелька, родная, школа і самаўрады складзеныя з тых людзей, каго бедны народ выбярэ і г. д. А гэта ўсё „вызваленцы“ абяцалі нам, сялянам-Беларусам. І што-ж? Як рыба на вудачку, уся Браслаўшчына пайшла і пры выбарах у 1922 г. ў Сойм галасавала на „Вызваленьне“. Але цяпер запытаймо хоць наго ці ў Сойме вызваленьскія паслы, дамагаліся такіх правоў для Заходняй Беларусі, якія абяцалі прад выбарамі ў Сойм у 1922 годзе? Ясна, што не!...

Запытаймо яшчэ:—хто галасаваў у Сойме, каб было асадніцтва на „Крэсах“? Вызваленцы! Хто падтрымліваў уставу аб самаўрадах, шкодную для беларускага народу? — Вызваленцы, хто перашкаджае разьвівацца беларускаму школьніцтву, калі не ўрадоўцы, з пад фірмы „Вызваленьня“?

Дык дзіўна цяпер робіцца сумліваму чалавеку, чаму „Вызваленцы“, выбраныя ў Сойм пасламі народам беларускім не дамагаліся для гэтага народу таго, што абяцалі і чаго беларускаму народу трэба, а дамагаліся і падтрымлівалі правы зусім шкодныя для бедных людзей, а перадусім для беларусаў-сялян.

Каб раз'ясьніць гэную справу, дык мушу сказаць наступнае:

Паслы з пад фірмы „Вызваленьня“, выбраные галасамі беларускага народу зьяўляюцца па-першае абшарнікамі, падругое палякамі, ну, а па-трэцяе гаварылі абяцалі, абы здабыць мандацікі, проста сказаць, рабілі яны ў нас „паляваньне“, якое ім у 1922 годзе надта багата аплацілася.

Цяпер, чуючы канец свайго „панаваньня“, „Вызваленцы“ і робячы ізноў паляваньне, каб здабыць мандацікі, як гэта ім у 1922 годзе, не забыліся яны і пра нашу Браслаўшчыну. Але на гэты раз праігралі...

Укалола ім у „бок“, як пачулі, што Браслаўскі павятовы сэкрэтарыят „Вызваленьня“ памёр звычайнаю сьмерцю, як калісь бышы зьвер у халодных краёх—мамон.

Каля 25 лістапада г. г. прыяжджала ў Браслаў „Вызваленка“ Карніцкая, якая мае некалькі тысяч дзесяцін уласнае зямлі, каб збудзіць сэкрэтарыят з вечнага сну. — Езьдзіла яна да ўсіх бышых сяброў, памёршага сэкрэтарыяту, суліла сталую ім пэнсію, але не ўдалося ёй „паляваньне“ — паехала бяз нічога туды, скуль, прыехала шкадуючы, што дрэнна „апекавалася“ над „Крэсамі ўсходнімі“.

Зыдар Зарак.

Злачынства паліцыянтаў.

(Вёска Сіняўка, Нясьвіскага пав.).

29 кастрычніка г. г. жыхар в. Сіняўкі, Іван Кандрацюк, паехаў зьбіраць гальлё ў лес, каторы мяжуецца з лесам князя Радзівілла. Радзівілаўскі лясьнік, Цур, каторы ў гэтым годзе катаваў людзей вёскі Вароніна так, што толькі прыехаўшы пасол Рагуля ўратаваў неяк сваім пасольскім аўтарытэтам. Узяўшы з сабою паліцыянтаў №№ 171 і 1408, Цур пашоў у лесь шукаць „злодзея“. Знайшлі хутка, бо Кандрацюк ужо з возам гальля ехаў дамоў. Паліцыянты затрымалі „злодзея“ і... пачалі накладаць на рукі ланцугі. Кандрацюк не давацца... тады паліцыянт № 171 схапіў Кандрацюка за горла „злодзея“, № 1408 і Цур прыняліся абіваць яму бакі і нагамі, і рукамі і, ружжом. Зьбігага і абязсіленага Кандрацюка падвялі, скавалі і павялі ў пастарунак, разам з возам гальля, дзе напісалі пратакол.

Вось якія зьдзекі церпім мы ад паліцыі, якую Паўлюкевіч, на сваіх „мітынгах“ ідэалегічна гэтак хваліць і брэша, што яна вельмі прыхільная да беларусаў... Пане Паўлюкевіч, ці вы ведаеце тое, што ад кожнае прыхільнасьці польскае паліцыі да беларуса-селяніна, з яго плывуць нявінныя сьлёзы і кроў? Пане Паўлюкевіч, ці вы ведаеце, што пасьля прыхільнасьці польскае паліцыі да беларуса, ён у лепшым выпадку, паносіць сінякі і прахварэе тыдняў са два? А вы хваліце, вы клічыце да згоды... Не, гадзіцеся вы адзін, а мы будзем арганізавана змагацца. Бо толькі ў гэтым ратунак! Пане Паўлюкевіч, як прыедзіце да нас, тады мы вам больш скажам.

Несьцярпеўшы.

Водгукі аб Бел. Нар. Тэатры.

Першы месяц працы Бел. Нар. Тэатру.

За першы месяц працы Беларускі Народны Тэатр Бел. Інст. Гаспадаркі і Культуры агулам наладзіў 18 спэктакляў у наступных местах: Сьвянцяны 3 спэкт., Сьвір 2, Лынтупы 3, Гадуцішкі 2, Паставы 2, Дунілавічы 3, Глыбокае 3 спэктаклі.

Білеты найболей расходзяцца па 50 гр. і па 1 зл. Найвышэйшы даход даў спэктакль у Глыбокім, дзе быў збор 247 злотых. Прысутных было 312 глядзельнікаў.

Цярплівасьць і праца ўсё перайнача.

(Паставы).

22 лістападу заглянуў да нас даўно чаканы Беларускі Народны Тэатр, які паказаў нам п'есы: „Паўлінка“ і „Заручаны Паўлінкі“. Штука была выкапана мастацка-артыстычна. Запраўды, не хапае слоў на пахвалу як ле, так і здольнасьці артыстаў у ігры... Пастаноўка і ігра абедзьвёх п'есаў зрабілася сольлю ў вачох рожным шпіком, дэфэнзыўшчыкам і ўсялякай „цёмнай пошасьці“—якою перапоўнены Паставы. Пачалі яны вылазіць з запляснелых куткоў і шукаць сабе „матэр'ялу“. І... нашлі... Прызналі яны, гэтыя шпікі і дэфэнзыўчыкі, што „Паўлінка“ і „Заручаны Паўлінкі“ п'есы „антыпанствовыя і вывратовыя“...

Пэўне, калі ўзяць любую п'есу і паперакручваць словы, дык ня толькі п'еса будзе „антыпанствовай і вывратовай“, але і самі пастаўскія шпікі-падлізы, каторыя шукаюць „матэр'ялу“ ў простых, кожнаму зразумелых і нявінных п'есах, якімі зьяўляюцца „Паўлінка“ і „Заручаны Паўлінкі“. Пастаўскія шпікі не адступаюць ад свайго, шукаюць „матэр'ялу“ і даносяць вышэйшай уладзе яўныя фальшы і няпраўду, каб толькі пашкодзіць нашай роднай беларускай культурнай працы.

Але не! Ня ўдасца вам, пошасьць цёмная, пакрыўдзіць нас сваімі фальшамі. Мы ўсе станем гарою ў абароне нашага яснага сонейка, дарагога Беларускага Народнага Тэатру!...

Шлём вам, дарагія барацьбіты-артысты, брацкае прывітаньне! Чэсьць і слава табе Тэатр! Ты падняў сьветач і асьвячаеш ім нашы вясковыя цёмныя куты!

Паставец.

Адказ раднаму Курганскаму у Моўчадзі.

Вашага пісьма не зьмяшчаем у „Сял. Ніве“, бо яно не мае характару запярэчаньня, а зьяўляецца палемічным. Пры чым Ваш тон палемікі ўважаем за тэндэнцыйны і дэмагагічны і вось чаму.

Вы пішаце: „Аўтар моцна мыляецца, калі лічыць, што пры істнуючых варунках, рада гмінная можа аппачасьліваць сялянства і палепшыць яго із цяжкага жыцьця“. Мы-ж гэтага ў карэспандэнцыі „з жыцьця моўчадзкае гміны (№ 83 „Сял. Нівы“), ня відзім. Там напісана, што моўчадзкая гмінная рада за 4 месяцы наагул ніякае не прыняла пастановы, якая бы была скіравана да палепшаньня цяжкага жыцьця сялян. Знача Вы гэтаму не запярэчылі, а пішаце нейкія свае вывады ня згодныя са словамі аўтара карэспандэнцыі.

А вось і другі прыклад. Вы пішаце: Мушу зазначыць, што пры другіх выбарах із-12 радных—8 прайшло тых самых, із астальных—4 радных—3 селяніны адзін дробны абшарнік—паляк. Так, што гаварыць аб тым, што радныя селяне варожа настроены да сваіх-жа братоў сялян ёсць брахня і глупства“.

Аўтар пішучы карэспандэнцыю даводзіў варожасьць рады да сялянства выбарам на войта тэй самай асобы, якая была і да перавыбараў самаўраду, а Вы вось падалі голыя словы. Каб Вашыя словы мелі вагу, дык Вы павінны былі сказаць, што войт добры і паважаны сялянствам. А калі Вы аб тым замаўчалі, дык ясна, што тая рада якая выбрала войта не пажаданага для сялянства, тым самым і зьяўляецца варожай.

Сьцьвердзіўшы словы аўтара аб тым, што няма ў Вашай гміне ані прытулкаў, ані шпіталю, ані беларускае школы, Вы заканчываеце сваё пісьмо наступным: „Істнуючая гмінная рада якая складаецца з пераважнай большасьці із сьвядомых—беларусаў у закрэсе сваей кампатэнцыі робіць усё, што толькі можна дзеля палепшаньня цяжкога жыцьця селян“. Вы тут ізноў сказалі непраўду, бо непадалі факту дзе і што робіцца, а такім парадкам, словы карэспандэнта аб тым, што рада нічога ня робіць астаюцца ў сіле.

На заканчэньне адказу лічым, што ў Вашых радных або няма ініцыятывы, або сьведамасьці. Што з гэтых дзьвёх прычын ёсьць, а чаго няма нам не ўдалося дазнацца з усяе перапіскі. Адная-жа думаем, што нешта з гэтых рэчаў, праўда толькі ў першапачатку ёсьць. А гэта нас і радуе...

Калі што добрае зробіць ці запраектуе, Ваша рада, дык напішыце, тагды зьмесьцім Вашую пісульку, а гэтым самым апраўдаецца рада ад сваіх папярэдніх пагрэшнасьцяў.

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.